

Број/Број: 03/1-50-1-7-40-31/09
Сарајево/Sarajevo, 06. 07. 2009.

ПРЕДМЕТ: Информација с одржане радионице о теми „Имплементација државне стратегије за контролу оружја и муниције“, Међугорје, од 13. до 15. 05. 2009.

У суорганизацији Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ и УНДП-ја у Босни и Херцеговини, у Међугорју је, од 13. до 15. маја 2009. године, одржана радионица о теми „Имплементација државне стратегије за контролу оружја и муниције“.

Радионица је одржана с циљем разматрања питања из области лаког наоружања и муниције у БиХ, те омогућавања члановима Заједничке комисије да, у дијалогу с представницима институција који се баве овим питањем, на што бољи, квалитетнији и непосреднији начин буду информисани о овој области, као једном од сегмената из надлежности Заједничке комисије.

У раду скупа учествовали су представници:

- Заједничке комисије за одбрану и безбједност: Бранко Зрно, предсједавајући, Слободан Шараба, други замјеник предсједавајућег, Хазим Ранчић, Винко Зорић, Адем Хускић, Душанка Мајкић, Драго Калабић, Мирко Околић и Иво Миро Јовић, чланови, те Драгица Хинић, секретар, Жељко Грубешкић, стручни савјетник, и Јовица Катић, стручни сарадник;
- Предсједништва БиХ – Ђуро Берић, савјетник члана Предсједништва БиХ из српског народа, и Жељко Кнез, савјетник члана Предсједништва БиХ из хрватског народа;
- Министарства одбране БиХ – Селмо Цикотић, министар одбране, Марина Пендеш, замјеник министра одбране, Зоран Шајиновић, Трпимир Ребац, помоћници министра, те Денис Селимовић, Амир Одобашић и Марио Шего, стручни сарадници;
- Заједничког штаба и Оперативне команде ОСБиХ – генерал-мајор Драган Вуковић, генерал-мајор Анто Јелеч, пуковник Драган Лепир, пуковник Мусад Халиловић и пуковник Небојша Суботић;
- Министарства иностраних послова БиХ - Момир Брајић, помоћник министра;
- Министарства безбједности БиХ - Зијад Кадић, Идриз Брковић и Ведран Мулабдић;
- Министарства спољне трговине и економских односа БиХ – Драгиша Мекић, помоћник министра, те Нермина Скејовић-Хурић, Берин Курспахић и Мидхат Изетбеговић;
- Граничне полиције БиХ - Винко Думанчић, директор, и Јозо Ђорлука;
- Државне агенције за истраге и заштиту (СИПА) – Љубан Главочевић;
- НЦБ Интерпол – Верица Трбић;
- БХМАЦ-а – Душан Гавран, директор;
- Управе за индиректно опорезивање – Един Чолаковић и Алмир Брканић;
- Владе Републике Српске – Душко Четковић, Ђуро Грбић и Рајко Чкоњовић;
- МУП-а ФБиХ – Екрем Суљевић и Драгољуб Томић;
- Федералне управе Цивилне заштите – Алија Тихић, директор;
- Републичке управе Цивилне заштите РС-а – Бранко Грабеж;
- Полиције Брчко Дистрикта БиХ – Фахрудин Селимовић;
- Претиса из Вогошће – Сенад Турбо и Нермин Оловчић;
- Витезита из Витеза – Перо Цепина, директор;
- Центра за безбједносне студије – Денис Хаџовић;
- УНДП-ја – Едхем Сирћо, помоћник резидентне представнице, Јоаким Ремаркерт, Марија Варди и Амна Бербић;

- ОЕБС-а - бригадни генерал Улрих Хајдер, директор Одјела за безбједност, те Јасна Драгичевић и Пјер Франсоа Лемер;
- ЕУФОР-а – бригадни генерал Хозе Каракo, командант, и Отмар Линдер;
- Штаба НАТО-а – генерал Ерико Сабато, командант, мај. Гилберто Пализа, те Дарио Шикунљак и Лејла Хаџихасановић.

14. мај 2009. године

Након поздравног обраћања, радионицу је отворио **Бранко Зрно**, предсједавајући Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, истичући очекивања и њене циљеве. Навео је да су претходне двије радионице одржане с циљем сагледавања тренутног стања у области малог и лаког наоружања и муниције у БиХ, када су стручњаци ОСБиХ и представници међународне заједнице који се баве том проблематиком оквалификовали БиХ као „несигурну, због постојања знатног вишка наоружања и муниције. Закључио је да су од тада представници институција БиХ недовољно урадили, јер су у то вријеме правили планове и програме како се ријешити 30.000 – 35.000 тона наоружања и војне опреме. Ова радионица треба да покаже колики је помак направљен, гдје су проблеми, ко је испунио своје обавезе, а ко није, како даље и како програме и планове у 2009. години и наредним годинама реализовати, те у којој је фази реализација 2.7 милиона евра које је донирала Европска комисија, наглашавајући да ће ова средства бити усмјерена на другу страну уколико не буду реализована. Нагласио је и да не постоји оправдање за неусвајање потребних законских рјешења у овој области. Подсјетио је још на закључке који су усвојени на претходним радионицама одржаним на Јахорини и у Бихаћу, те нагласио да закључци са ове радионице морају бити реализовани с далеко више одговорности и конкретних резултата, што од сваког појединачно тражи одговорност и испуњавање договорених обавеза.

Учесницима радионице уводним излагањем обратио се и **Едхем Сирћo**, помоћник резидентне представнице УНДП-ја у Босни и Херцеговини. Навео је да је циљ ових разговора приказивање опште слике тренутног стања оружја и муниције у БиХ, као и прогреса и проблема насталих у реализацији активности на рјешавању проблема заосталог оружја и муниције. УНДП је покренуо пројекат рјешавања ових кључних проблема, с циљем приближавања БиХ НАТО-у. Досадашњи пројекти спроведени са Заједничком комисијом за одбрану и безбједност, Координационим одбором за мало и лако наоружање (КО за SALW¹), те Министарством одбране БиХ довели су до знатних резултата, а као најважније навео је унапређење капацитета БиХ за индустријску делаборацију муниције у складу са међународним стандардима, које је убрзало процес уништавања наоружања, утицало на повећање запослености, те допринијело уништавању веће количине оружја и нестабилне муниције, а што је директно помогло затварању неперспективних складишта и у складу с тим смањењу трошкова државе. УНДП пружа помоћ и институцијама БиХ у изради закона у складу са директивама Европске комисије и одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању, а круцијалну улогу у синхронизацији свих закона која се баве овом материјом и који представљају пут приближавања БиХ ка ЕУ треба да има управо Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ.

Марина Пендеш, замјеник министра одбране БиХ, истакла је да је циљ БиХ пуноправно чланство у НАТО-у, те да је у складу с тим Министарство одбране БиХ израдило одређене документе, планове и политике. Велико оптерећење на том путу представља питање коначног рјешавања перспективне покретне и непокретне војне имовине. По питању рјешавања вишкова нестабилне муниције усвојени су одређени планови и политике, али је закључила да није реализовано оно што је усвојено, те је навела да на овој радионици очекује квалитетну анализу овог питања.

Момир Брајић, предсједавајући КО за SALW у БиХ, навео је да проблем SALW-а није само проблем Босне и Херцеговине, већ глобални проблем, којим се бави велики број земаља. БиХ је као резултат разматрања овог питања на систематичан начин оформила КО за контролу SALW-а 2003, а 2006. усвојена је и Стратегија за рјешавање проблема SALW-а, као и Акциони план. БиХ се након посљедњих ратних дешавања сусрела с проблемом рјешавања питања вишка SALW-а, како у ОСБиХ тако и код цивилног становништва, код којег се према неким процјенама чак 16% од укупног SALW-а налази у илегалном посједу. Као посебан проблем навео је увоз и извоз наоружања и војне опреме, који је спомињан у посљедње вријеме у неким негативним контекстима, закључујући да том проблему треба прићи врло пажљиво, водећи прије свега рачуна о спољнополитичким

¹КО за SALW - Координациони одбор за мало и лако наоружање;

интересима БиХ. Још је нагласио да КО за SALW има одличну сарадњу са УНДП-јем и Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ.

Урлик Хајдер, директор Одјела за безбједност Мисије ОЕБС-а у БиХ, навео је да се Мисија ОЕБС-а у БиХ не бави директно уништавањем муниције, али да кроз свој рад може помоћи институцијама БиХ у њиховом повезивању са органима других држава. Истакао је да представници институција БиХ морају доћи прије свега до политичког консензуса о томе шта је најбоље за БиХ када је у питању одлагање и уништавање заосталог наоружања. ОЕБС ће наставити помагати БиХ у спровођењу Стратегије која треба да доведе до коначног циља- сигурније и демократске БиХ, без заосталог нестабилног наоружања.

Након уводних обраћања одржане су презентације у складу с утврђеним програмом радионице.

Марина Пендеш, замјеник министара одбране БиХ, одржала је презентацију о теми:

„Спровођење Споразума о преносу власништва над војном имовином“

Навела је да су овим споразумом третиране двије категорије покретне имовине – покретна војна имовина и остала покретна војна имовина, те објаснила да се под покретном војном имовином сматра наоружање, муниција и експлозиви, а осталу покретну имовину чинила би сва остала покретна имовина која није обухваћена том имовином, изузев архиве и списа који су изузети из овог споразума. У даљем дијелу презентације приказала је досадашњи степен спровођења, као и активности преостале до пуног спровођења Споразума. Посебно је нагласила да је потребно ажурирати списак покретне војне имовине, усагласити коначан предлог за рјешавање вишка и доставити га Предсједништву БиХ, утврдити списак остале покретне имовине коју треба вратити ентитетима, те донијети политику рјешавања архива и приступити изради посебног споразума.

Трпимир Ребац, помоћник министра одбране БиХ, одржао је презентацију о теми: **„Информација о стању оружја и муниције у војним залихама“**

У својој презентацији дефинисао је законске оквире којима се регулише ова проблематика. Говорећи о локацијама муниције и наоружања, посебан акценат ставио је на критеријуме који су коришћени приликом одређивања локација, наводећи да постоји 69 перспективних локација за стационарање МОБиХ и ОСБиХ и 126 неперспективних локација, те навео податак о количини муниције ускладиштене на перспективним и неперспективним локацијама, као и укупан број мина и минско-експлозивних средстава који треба и даље да служе потребама ОСБиХ, те оних којих се треба ријешити. Рјешавање вишка остварује се: продајом, донирањем или уништењем (детонацијом, делаборацијом или спаљивањем). У наставку презентације приказан је табеларни преглед стања наоружања по групама типа опреме у оба бх. ентитета, као и преглед попуњавања ОСБиХ кључним системима наоружања на дан 01. 04. 2009. године. Говорећи о размјештају наоружања на локацијама ОСБиХ навео је да се на свим локацијама ОСБиХ налази наоружање које је у употреби, а користи се за обезбјеђење локација и обуку припадника ОСБиХ, те представио план груписања неперспективног и сувишног малог и лаког наоружања. Закључио је да главни проблеми леже у великим количинама неперспективне и нестабилне МиМЕС-а² и наоружања, недефинисаном начину уклањања сувишне муниције и наоружања, затим чињеници да је предаја неперспективних локација условљена уклањањем вишка наоружања и муниције, потом малим капацитетима за уништавање муниције и МЕС у односу на вишак у ОСБиХ, те неријешеним питањем уништавања нестабилних убојних средстава (УБС³) у цивилним капацитетима и великим трошковима одржавања неперспективних локација – око 4.000.000 КМ/годишње.

Пукovníк Марио Шего, из Министарства одбране БиХ, одржао је презентацију о теми:

„Планови рјешавања вишка“

На почетку своје презентације навео је да је делаборација нестабилне муниције МОБиХ вршена на три локације, и то у творницама: „ТРОМ“ Добој, „УНИС-ПРЕТИС“ и „БИНАС“ Бугојно, док је уништавање отвореном методом детонације вршено на два полигона, и то: полигон Мањача и полигон Гладна брда. У периоду од 01. 01. 2007. до 01. 01. 2009 године уништено је 3.775 тона нестабилне муниције, од чега методом делаборације 3.057.068 кг, и то у ФБиХ 44%, а у РС 56% те муниције. На полигонима је методом отворене детонације, у истом периоду уништено 717.983 кг.

² МиМЕС – Муниција и минско-експлозивна средства;

³ УБС – Убојна средства;

Потом је приказан табеларни преглед динамике уклањања нестабилне муниције на за то предвиђеним локацијама, као и реализација плана уклањања нестабилне муниције у „ТРОМ“-у и „УНИС-ПРЕТИС“-у. Наведено је и да је поступком делаборације у разматраном периоду уништено укупно 2748 тона нестабилне муниције, а остварена је добит од 951.587,30 КМ, што у просјеку износи 346,18 КМ/т. У презентацији је још наведен начин могућег напретка у реализовању плана смањења броја локација за складиштење муниције, те су набројани и кораци које треба предузети на том путу.

Надаље су услиједиле презентације о теми: „Индустријски капацитети за делаборацију муниције“, о којима су говорили Сенад Турбо из „Претиса“ Вогошћа, Перо Цепина из „Витезита“ Витез, Сабахудин Ганић из „Бинаса“ Бугојно и пуковник Славко Гарић из „ТРОМ“-а Добој.

Сенад Турбо- „Претис“ Вогошћа укратко је представио историјат „Претиса“. У уводном дијелу навео је основне податке о овој фабрици, те приказао и тлоцрт радионице за демилитаризацију у овој творници. Муницију коју треба демилитаризовати у „Претису“ чине противтенковске мине, артиљеријска муниција калибра 57-155мм-сједињени метак или дводијелни, ручна противоклопна средства и ракетна муниција свих калибара. Навео је још да „Претис“ располаже опремом за: одвијање упаљача у заштићеном боксу, одвајање експлозива методом загријавања у комори (еколошки јако прихватљива али ограниченог капацитета), одвајање експлозива директним убризгавањем паре у муницију која се демилитаризује (капацитет ограничен за величином погона за производњу паре, опрему за раздвајање једнодијелне муниције), опрему за одвијање каписле, опрему за испуцавање каписле и опрему за спаљивање барута. Резимирајући своју презентацију навео је да је за наставак процеса демилитаризације у наредном периоду потребно инвестирати у објекат, односно санирати објекат, те инвестирати у опрему која недостаје, а првенствено у опрему коју „ПРЕТИС“ може изградити, као и опрему која се мора набавити из иностранства.

Перо Цепина- „Витезит“ Витез навео је да је у посљедњих годину дана почело уништавање барута у овој творници методом спаљивања. Навео је да ће представници ове творнице у наредном периоду надлежним институцијама предложити пројекат заштите животне средине, с обзиром да је БиХ мала земља. Узгредни циљ овог пројекта биће искоришћавање енергије која се добија спаљивањем барута. Закључио је да је потребно уништити огромне количине барута који се не може делаборирати, али се његово спаљивање може искористити за прављење енергије. Нагласио је још нужност постојања лабораторије која би показала тачне показатеље делаборације.

Сабахудин Ганић- „Бинас“ Бугојно такође је присутне упознао са историјатом „Бинаса“, организацијом ове фирме, те њеним производним програмом. Навео је да „Бинас“ производи све врсте упаљача калибра 60-155 мм, затим све врсте топовских каписли, уређаје за темпирање електронских темпирних упаљача, МЕС, потом метак са гранатом 40 мм за бацаче граната до 400 м, израђује пиротехничке смјесе и прерађује експлозивне материјале. Навео је које се технологије користе у процесу израде и испитивања производа, као и план развоја за наредни период, те муницију коју „Бинас“ очекује за демилитаризацију у својим погонима. Закључио је да ова фирма, уз одређена инвестирања и кадровска појачања, може бити један од фактора укључених у процес демилитаризације.

Пуковник Славко Гарић-„ТРОМ“ Добој представио је радионицу за одржавање и уништавање муниције и минско-експлозивних средстава (МиМЕС). Током презентације дефинисао је појам убојних средстава (УБС), затим одржавања МиМЕС-а, уништавања МиМЕС-а, као и делаборације и спаљивања. Приказане су досадашње делаборације артиљеријске муниције калибра од 20 до 203 мм, минобацачке муниције калибра 60 – 120 мм, мина МРУД⁴ (мине распрскавајуће усмереног дејства), затим топљење експлозива из артиљеријских и минобацачких тренутних зрна, мина, делаборација противпјешадијских и противтенковских мина свих врста, уништавање стрелачке муниције спаљивањем у ротационој пећи и казанима, те уништавање муниције и минско-експлозивних средстава детонацијом. Своју презентацију закључио је наводећи проблеме с којима се сусрећу радници у „ТРОМ“-у, те предложио правце даљег дјеловања ове радионице. На крају је истакао мишљење да је, ако је међународној заједници и ОСБиХ приоритет уништавање нестабилне и несигурне МиМЕС–а ради безбједнијег цјелокупног простора БиХ, неопходно и даље наставити са програмом уништавања МиМЕС–а и изнаћи могућност за обезбјеђивање средстава за набавку неопходних материјалних средстава за ремонт, поправку и набавку нове опреме.

⁴ МРУД - мине распрскавајуће усмјереног дејства;

Амна Бербић, представница УНДП-ја у БиХ, презентovala је тему „Програм контроле оружја и муниције“.

Навела је да је УНДП 2004. урадио анализу стања оружја и муниције у БиХ, којом је обухваћен утицај оружја и муниције у БиХ, анализу њихове распрострањености у БиХ, као и војних капацитета који ће се суочити с овим проблемима. Налази ове студије показали су да око 495.000 домаћинстава нелегално посједује оружје. У 2004. години у БиХ је у цивилном посједу регистровано укупно 353.000 комада оружја, или 13 комада на 100 становника. Надаље је навела податак да је од краја рата у БиХ па до 2004. године од злоупотребе оружја у БиХ смртно страдало око 8.000 лица, што представља пет пута већу смртност од страдања узрокованих заосталим минама. У наставку је кратко презентovala законску регулативу о овим питањима, те војним залихама оружја у БиХ на основу података којима УНДП располаже. Говорећи о инцидентима проузрокованим злоупотребом оружја, навела је да су током 2008. забиљежена 194 оваква инцидента, од којих је 20% било са смртним исходом, док је у прва четири мјесеца 2009. забиљежено већ 55 оваквих инцидента. Истакла је даље да је у посљедње вријеме дошло до повећања потребе за посједовањем оружја код цивилног становништва. Анализа је показала да је у 90% забиљежених случајева насиља у породици употријебљено оружје. Још је навела да је, када је у питању складиштењу оружја и муниције, БиХ у великом губитку, јер би новац усмјерен на те трошкове могао бити намијењен за развојне пројекте ОСБиХ. У својој презентацији говорила је и о опасностима које са собом носи нестабилна муниција, наводећи да је и у БиХ забиљежено неколико експлозија, као што су биле оне у Дервенти, Горажду и Бугојну, али које срећом нису биле толико великих размјера као што је био случај у Албанији или у Параћину, те нпр. у Индији. Као основни циљ УНДП-јеве мисије навела је пружање помоћи властима и институцијама БиХ на свим нивоима кроз партнерски однос у унапређењу безбједности грађана БиХ и подршку у социоекономском развоју земље, предузимањем конкретних активности уклањања неконтролисаних количина оружја и муниције код цивила и самим тим смањењем раније наведених инцидентних случајева насталих злоупотребом оружја, затим уклањањем вишка нестабилне муниције, подршком редукцији трошкова складиштења чиме долази до повећања инвестиција и улагања у развојне пројекте, те унапређењем постојећих индустријских капацитета што омогућава додатно запошљавање у тим капацитетима, те пружањем помоћи локалној економији. Сретна околност је што је БиХ у бившој Југославији била главни снабдјевач наоружањем бивше ЈНА, те стога данас посједује и људске и инфраструктурне ресурсе за уништавање муниције, а може бити и регионални центар за уништавање наоружања и других земаља у окружењу. Истакла је и планове за унапређење индустријских капацитета за уништавање оружја, те навела да је до сада обезбијеђено 2,7 милиона евра за унапређење ових капацитета, а за набавку специјализованих машина за делаборацију издвојено је око милион евра. У презентацији је навела и резултате у прикупљању оружја акцијом „Жетва“, те закључила да УНДП радећи на овом пројекту рјешавања проблема SALW-а институционално сарађује првенствено с Министарством одбране БиХ, КО за SALW, те Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ.

Душко Четковић, представник Владе РС, истакао је да је он био предсједавајући радне групе Владе РС за рјешавање питања покретне војне имовине у периоду транзиције. Навео је да је став Владе РС да количине оружја и муниције у посједу БиХ, а у складу са подацима изнесеним на прошлогодишњој радионици о теми “Стање у области наоружања и муниције у БиХ”, одржаној у Бихаћу (гдје су изнесене процјене вишка и предлози решења) премашују захтјеве за задовољавање легитимних безбједносних потреба земље и не одговарају структури ОСБиХ. На тој радионици наведен је предлог мјера за рјешавање овог проблема, а у закључку наведено да се од Предсједништва БиХ и МОБиХ очекује успостављање неопходне сарадње свих институција и агенција које могу бити укључене у процес рјешавања вишка наоружања и војне опреме. У наставку своје презентације дотакао се законских рјешења предвиђених чланом 70. став (1) Закона о одбрани БиХ, којим је регулисано да ће свеобухватни попис бити достављен Министарству одбране у року од 30 дана, затим „DAR“-е, софтвер који омогућава приступ и коришћење база података, те неколико ОЕБС-ових докумената у вези с рјешавањем ових питања. Као заједнички циљ свих у БиХ навео је улазак земље у НАТО. У вези с утврђеним стања вишка наоружања које је припадало бившој Војсци РС закључио је да се само продајом кроз секундарну сировину могло зарадити око 2 милиона КМ. Сав вишак наоружања који је припадао Војсци ФБиХ није, пак, приказан на листи вишка ОСБиХ. Закључујући своје излагање поставио је неколико питања и изнио предлог да се изврши прекомпозиција “Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће и даље служити за потребе одбране“, уз инсистирање на досљедности поштовања Закона о одбрани, Упутства странама, чиме би се успоставила пуна контрола, законитост и задовољили ентитетски интереси, као и обезбиједио ефикасан начин рјешавања вишка.

Након презентација услиједио је дио конференције планиран за питања и одговоре, а потом су настављена излагања по предвиђеном програму.

Селмо Цикотић, министар одбране БиХ, навео је да је ова радионица битна ради рјешавања низа питања будућег функционисања Министарства одбране БиХ, Министарства безбједности БиХ и низа агенција унутар њега, ентитетских органа унутрашњих послова, те изградње међусобног повјерења унутар ових институција које се баве производњом и прометом наоружања као примарном дјелатношћу. У том смислу изразио је наду да ће конференција представљати помак у cjеловитијем сагледавању ове теме, те да ће резултирати вишим степеном одговора на неријешена питања која стоје пред институцијама БиХ.

Момир Брајић, из Министарства иностраних послова БиХ, презентовао је теме: *„Државна Стратегија и Акциони план 200. – 2012. - циљеви, планови и улога”* и *„Координациони одбор за контролу оружја у БиХ - задаци, активности и планови”*.

Стратегију је дефинисао као надградњу државних напора, формализованих путем КО за SALW, посебно усмјерених на ојачавање капацитета БиХ за уништавање вишка, правну регулативу контроле SALW-а, подизање свијести грађана о опасностима везаним за SALW и могућем утицају процеса уништавања SALW-а на здравље људи и екологију. Један од стратешких и дугорочних проблема за грађане у Босни и Херцеговини су велике количине SALW-а које посједују цивили. Циљ ове стратегије је да се спровођењем планираних активности промовише политика мира те унаприједи укупна безбједност и економски просперитет БиХ. Стратегија обухвата и разрађује функционалне активности, носиоце активности неопходне за унапређење безбједног окружења за све грађане БиХ, као спровођење резолуција УН-а и докумената који подразумевају реформу законодавства, и то: Закона о оружју, Закона о контроли кретања наоружања и војне опреме и Закона о превозу опасних материја, у складу са директивама ЕУ, те предузимање активности на рјешавању питања нестабилне муниције, заштите животне средине и међународну сарадњу. Када је у питању КО за SALW, навео је да његова улога подразумева планирање, координацију, усмјеравање и надзирање cjелокупних активности спровођења Стратегије и Акционог плана с циљем обезбјеђивања безбједног окружења и контроле SALW-а у друштву. Током ове презентације упознао је присутне и с конкретним задацима овог тијела, резултатима до којих су дошли, те плановима које Координациони одбор треба да реализује у будућности.

Зијад Кадић, из Министарства безбједности БиХ, презентовао је одредбе *„Закона о оружју“*.

Навео је да ова област није уређена на државном нивоу. У ФБиХ ова област је тренутно уређена на кантоналном нивоу, гдје сваки кантон има различиту законску регулативу, док је у Дистрикту Брчко и РС-засебним законима регулисана ова област. У радној групи која се бавила израдом овог закона били су представници Министарства безбједности БиХ, које је и координирало ове активности, затим представници Министарства спољне трговине и економских односа БиХ, Министарства иностраних послова БиХ, Министарства одбране БиХ, Дирекције за европске интеграције БиХ, Полиције Брчко Дистрикта БиХ, Федералног министарства унутрашњих послова БиХ, те неколико међународних организација у БиХ - ОХР, ЕУПМ, УНДП, НАТО. Иако су били позивани, у раду групе нису учествовали представници РС. Предлогом закона који је сачинила ова радна група успоставља се поштрвање критеријума за издавање одобрења за набавку оружја, обученост за руковање ватреним оружјем од стране овлашћене организације, посебна дозвола за ношење оружја, услови обуке за руковање ватреним оружјем, услови и начин обуке и програм обуке за руковањем ватреним оружјем, обрасци захтјева и одобрења за издавање оружног листа, као и обрасци за евиденцију, те забрана издавања оружног листа лицима која су душевно болесна, осуђивана за кривична дијела и против којих се води кривични или прекршајни поступак и могућност одузимања оружја и муниције, оружног листа односно одобрења за држање трофејног оружја. У преосталом дијелу презентације кратко су наведени принципи овог закона, као и санкције које су њим предвиђене.

Зоран Станишљевић, представник МУП-а РС, презентовао је одредбе *“Закона о оружју РС”*.

У својој презентацији представио је најприје уставни основ овог закона, а затим и најважније разлоге за његово доношење. Кратко је појаснио одређене чланове Закона који се односе на дефиницију оружја, подјелу оружја, забрану промета, набављања, држања и ношења ватреног оружја, одобрење надлежне организације за набављање овог оружја, затим услове за издавање оружја лицу, издавање оружаног листа, те забрану употребе оружја на јавним и другим мјестима на којима се може угрозити безбједност људи, као и забрана давања оружја на послугу. Током даље презентације кратко се дотакао и питања промета оружја, превоза оружја, као и процедуре која наступа када је оружје изгубљено, те евиденције о поднесеним

захтјевима и издатим одобрењима за набавку оружја и муниције, издатим оружним листовима, дозволама за ношење оружја, одобрењима за држање оружја, одузетом, нађеном и предатом оружју.

Екрем Суљевић, представник МУП-а ФБиХ, презентовао је одредбе *“Закон о набављању, држању и ношењу оружја и муниције у ФБиХ”*

На почетку презентације навео је да Федерација БиХ нема закон о оружју на ентитетском нивоу, те рекао да су законска рјешења која регулишу ово питање уређена на кантоналним нивоима. Тако је закључио да ова законска рјешења постоје у Унско-санском, Посавском, Тузланском, Средњобосанском, Херцеговачко-неретванском, Западнохерцеговачком, Сарајевском и Ливањском кантону, док Зеничко-добојски и Босанско-подрињски кантон још увијек примјењују законска рјешења СРБиХ из 1990. године. У наставку је презентовао разлике у појединим рјешењима које постоје у овим законима између кантона, у смислу разлика у одредбама закона, примјера значења појединих појмова, разлика у старосној доби као једног од општих услова за набавку оружја, те разлика у издавању одобрења, као и посебним условима за издавање одобрења и набављање оружја. Навео је да има разлика у роковима важења оружног листа, превоза оружја и казних одредаба. На крају је презентовао иницијативу за доношење јединственог закона о оружју у ФБиХ, до усвајања закона о оружју на нивоу БиХ, којом би била ријешена већина наведених проблема везаних за садашњу неусаглашеност законских прописа који регулишу ово питање између појединих кантона.

Фахрудин Селимовић, представник Полиције Брчко Дистрикта, презентовао је одредбе *„Закон о оружју у Брчко Дистрикту”*

С циљем ефикасности, као битно рјешење важећег Закона о оружју Брчко Дистрикта навео је елемент повремене амнестије, који је у овај закон уведен још прије седам година. На основу презентација својих претходника из ФБиХ и РС закључио је да у законским рјешењима ових ентитета не постоји добра воља како би се омогућио простор за амнестију грађана који нелегално посједују оружје, а чијим би предавањем овлашћеним полицијским тијелима били ослобођени кривичне одговорности. Оцијенио је да ће ова законска одредба о амнестији у Брчко Дистрикту, уз пратећу медијску кампању за предају нелегално стеченог оружја, као крајњи резултат имати потпуно рјешавање овог проблема у овом дијелу БиХ. У даљем току своје презентације упознао је учеснике радионице и са законским рјешавањем питања посједовања оружја душевно болесних лица.

Адем Хускић, члан Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, презентовао је *„Проблеме и потребу за усклађивањем закона”*.

Као најбитнији сегмент своје презентације истакао је Споразум о стабилизацији и придруживању, који је БиХ потписала са ЕУ, односно његова поглавља која се односе на безбједност, набрајајући их укратко. Закључио је да БиХ има обавезу да своје законодавство уреди са законодавством ЕУ, када су у питању споразуми из ових области. Један од нивоа тог усклађивања је и доношење закона о оружју на државном нивоу, како у БиХ не би постојало 13 различитих законских рјешења у овој области. Усклађивање овог закона са стандардима и директивама ЕУ и његово доношење на нивоу БиХ, заједно са Законом о граничној контроли, Законом о контроли кретања наоружања и војне опреме, Законом о производњи наоружања и војне опреме, те Законом о превозу опасних материја, услов је за либерализацију визног режима наше земље са ЕУ. Изразио је наду да ће чланови Комисије и оба дома ПСБиХ постићи потребан ниво сагласности за доношење ових закона.

Након презентација, отворена је расправа о бројним питањима, из које је проистекло неколико закључака који су наведени на крају ове информације, а о којима ће се Заједничка комисија изјашњавати на својој сједници.

15. мај 2009. године

Другог радног дана разговарано је о темама које се односе на *„Механизме контроле и координације програма контроле малог и лаког наоружања“*.

Драгољуб Томић, представник МУП-а ФБиХ, презентовао је тему *„Проблеме оружаног насиља у ФБиХ“*

У свом излагању навео је да у ФБиХ постоји велика количина нелегално стеченог оружја код грађана ФБиХ, те да та чињеница додатно подстиче раст степена криминала и насиља у друштву, као и

разних облика извршавања кривичних дјела и преступа из области угрожавања јавног реда и мира. Једна од акција које је ФМУП спроводио са представницима локалне и међународне заједнице ради предупређења ове ситуације јесте акција „Жетва“, којом је од грађана прикупљена већа количина нелегалног оружја. Највећа количина овог наоружања прикупљена је за период када су у ФБиХ важиле одредбе о амнестији за грађане који су у периоду од годину дана могли предати ово оружје без страха од санкција. Ипак, и након истека важења ових одредаба, полиција је оперативним путем долазила до сазнања о лицима која посједују нелегално стечено наоружање. Надаље, као проблем истакао је и то да у ФБиХ није на јединствен начин уређена ни област набавке и држања оружја, која је различитим законском одредбама ријешена кантоналним законима. Потом је закључио да је неопходно донијети јединствен закон који ће регулисати ово питање на нивоу ФБиХ, те указао на неопходност ревизије постојећих оружних листова. Такође, навео је да је неопходно поновно увести привремену мјеру амнестије за лица која желе предати нелегално стечено оружје.

Зоран Станишљевић, представник МУП-а РС, презентовао је тему „Проблем оружаног насиља у РС“

У својој презентацији нарочито се дотакао питања злоупотребе ватреног оружја, кривичних дјела и прекршаја у овој области, те активности полиције МУП-а РС у вези с тим. Навео је да је број кривичних дјела недозвољене производње и промета оружја повећан за 24 % у 2008. години у односу на претходну, те да је надлежним тужилаштвима поднесено 308 извјештаја против 369 лица. У 2008. години евидентиране су 63 експлозије, углавном подметањем или бацањем ручних бомби или других направа, затим нагазом на mine у минском пољу, несмотреним руковањем или паљењем отпада. Када су у питању напади ватреним оружјем, главни предмети тих напада били су куће и станови, угоститељски објекти, трговине и други пословни простори, те аутомобили. У 49% случајева откривени су починиоци и расвијетљени узроци. У презентацији је још навео број пријављених прекршаја, те податке о одузетом и прикупљеном наоружању у посљедње три године.

Фахрудин Селимовић, представник Полиције Брчко Дистрикта, презентовао је тему „Проблеми оружаног насиља у Брчко Дистрикту“

Навео је да је Полиција Брчко Дистрикта у октобру прошле године прва у БиХ донијела Стратешки план развоја 2008 – 2013. Планом су дефинисани њени основни циљеви, а прије свега заштита грађана од свих облика криминала и тероризма. Надаље, навео је да су им партнери у раду првенствено ентитетски и кантонални МУП-ови, с којима углавном имају добру сарадњу. Поручио је представницима Заједничке комисије да полицијске агенције у БиХ морају имати на располагању одређена буџетска средства којим би куповали информације о кретању нелегалног оружја преко територије БиХ, као и ван ње, јер је прошло вријеме када се могло рачунати на добровољно давање ових информација од грађана. Надаље, новчана средства су им потребна и како би се развијала кампања о подизању свијести о овом питању, а циљна група би, прије свега, била дјеца – ученици основних и средњих школа. Још једном је поновио да се одредбе о амнестији морају увести у законске оквире, како би се створила могућност да грађани врате нелегално стечено оружје и како би се утицало на њихову свијест. На крају, предложио је да у КО за SALW буде и представник Полиције Брчко Дистрикта.

Затим су услиједиле презентације о теми „Проекти прикупљања и уништавања оружја“ о којима су уводничари били представници цивилне заштите из ФБиХ и РС.

Алија Тихић, представник Федералне управе Цивилне заштите, презентовао је ЦЗФБиХ и њену структуру, дао дефиницију неексплодираних убојних средстава (НУС⁵), те њихов утицај на економију, безбједност, медицинску ситуацију и здравствену заштиту, политику и животну средину. Кратко је назначио правну регулативу из области заштите од НУС-а, историјат и структуру Федералне управе цивилне заштите у области заштите од НУС-а, као и распоред тимова за уништавање НУС-а, процедуре спровођења мјере заштите од НУС-а, као и проблеме с којима се ЦЗФБиХ⁶ сусреће у области заштите од НУС-а. Као основни циљ Федералне управе ЦЗ навео је стварање одрживе структуре за заштиту од НУС-а у Федерацији БиХ, у складу са Излазном стратегијом за стварање одрживих тимова Цивилне заштите за деминирање и уклањање НУС-а у Федерацији БиХ.

⁵ НУС – Неексплодирана убојна средства;

⁶ ЦЗФБиХ – Цивилна заштита Федерације БиХ

Бранко Грабеж, представник Републичке управе Цивилне заштите РС (РУЦЗРС⁷), истакао је да је структура цивилне заштите у ФБиХ и РС идентична, с тим што је основна разлика што РС има свој закон о цивилној заштити и све послове ради у складу са стандардним оперативним процедурама. Кратко је представио тимове РУЦЗРС, те њихове успјехе на прикупљању различитих пројектила и мина у посљедњих 10 година. Навео је да је већина средстава прикупљена у периоду када су у законским рјешењима важиле одредбе о амнестији, те закључио да сада, када амнестија није на снази, грађани у страху одлажу МиМЕС на свакојаким локацијама, а и када их предају у овлашћени уред ЦЗ стварају њиховим службеницима проблем с обзиром да не постоје адекватне просторије за привремено складиштење МиМЕС-а. Истакао је да је РУЦЗРС покренула иницијативу којом би се ускоро поново прогласила амнестија, а тиме прикупила додатна МЕС. Закључујући своју презентацију, навео је да РУЦЗРС у свом раду сарађује са ОСБиХ, ентитетским МУП-овима, те ЕУФОР-ом.

Након ових презентација, услиједиле су презентације представника међународних организација БиХ о теми „*Међународне обавезе и инструменти*“.

Урлих Хајдер, представник Мисије ОЕБС-а у БиХ, у својој презентацији навео је документе ОЕБС-а који се односе на питања контроле наоружања и вишка, методе уклањања вишка малог оружја и лаког наоружања и муниције, процедуре ОЕБС-а за пружање помоћи при рјешавању проблема вишка SALW-а и муниције, као и помоћ коју ОЕБС пружа земљама учесницама.

Гилберто Пализа, представник НАТО-а у БиХ, навео је да је одговорност свих учесника ове конференције да се обезбједи уништење вишка наоружања и муниције у држави. Истакао је да заједно са осталим представницима међународне заједнице у БиХ раде с циљем стварања безбједног окружења у БиХ.

Амна Барбић, представница УНДП-ја, истакла је да УНДП пружа домаћим институцијама сваку врсту помоћи, а првенствено савјетодавну. Говорећи о међународним документима, као врло битну навела је Резолуцију УН-а која се односи на Програм акције и превенције борбе против нелегалног оружја и нелегалне трговине тим оружјем. Уз овај програм вежу се сви остали међународни документи, као што су поједини документи ОЕБС-а или Стратегија ЕУ за контролу оружја. На основу поменуте резолуције, БиХ је, преко свог КО за SALW, дужна да редовно, једном годишње, извјештава Секретаријат УН-а о реализацији својих активности у вези с овим питањима. Истакла је даље да је БиХ 2006. прва у региону потписала Женевску декларацију, о којој је у свом излагању више говорио Момир Брајић, а о којој је прошле године одржана регионална конференција, за подручје ЈИ Европе и Кавказа. Након њеног одржавања још пет земаља учесница потписало је ову декларацију. Још је навела да УНДПБиХ, преко својих канцеларија у региону, прикупља информације и на основу њих прави анализу о томе гдје се наша земља налази у односу на сусједне када је у питању стање наоружања и муниције. Посљедња истраживања показала су да БиХ није најлошија у регији по питању стања нелегалног наоружања, већ да се испред ње налазе Албанија, Косово и Црна Гора. Још је рекла да би БиХ, ако се унаприједи капацитети и набави опрема, могла бити регионални центар за делаборацију наоружања.

Након свих презентација услиједила су питања и одговори.

Слободан Шараба, други замјеник предсједавајућег Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, предложио је учесницима радионице закључке о којима ће се коначно изјаснити чланови Заједничке комисије на својој наредној сједници.

ЗАКЉУЧЦИ

Након дводневног рада и размјене информација као и дискусије о спровођењу Стратегије дефинисани су сљедећи приоритети и у складу с тим обавезане надлежне институције за реализацију сљедећих задатака:

⁷ РУЦЗРС – Републичка управа цивилне заштите Републике Српске;

1. Од Министарства одбране БиХ захтијева се формирање Радне групе за анализу Споразума о коначном располагању свим правима и обавезама на покретној имовини која ће и даље служити за потребе одбране са задатком да Споразум учини оперативним и примјењивим у пракси у складу са Законом.
2. Неопходно је у што краћем року потписати Документ о контроли оружја и муниције с циљем реализације активности првенственог уклањања нестабилне муниције која представља велики ризик и опасност по безбједност грађана БиХ, а тиме и реализовати међународна помоћ у износу од три милиона евра.
3. Даје се подршка унапређењу капацитета за уништавање вишка муниције, и то првенствено војним капацитетима, за процесуирање нестабилне муниције и вишка муниције који су дефинисани у Документу о контроли оружја и муниције.
4. Неопходно је што прије ускладити законе у области посједовања оружја, контроле кретања оружја, превоза опасних материја на граничним прелазима, у складу са директивама ЕУ и Главом VII Споразума о стабилизацији и придруживању, у сарадњи са свим одговорним државним и ентитетским министарствима. Усклађивањем законских рјешења у овој области отвориће се пут за добијање визних олакшица за грађане БиХ.
5. Препоручује се Предсједништву БиХ да што прије усвоји Предлог одлуке о утврђивању вишка муниције и МЕС-а и принципима његовог рјешавања, и то најкасније до 1 јула 2009. године.
6. Препоручује се Министарству одбране БиХ да приликом израде Предлога буџета за 2010. годину повећа финансијска средства за пројекте делаборације муниције.

Предсједавајући
Заједничке комисије
Бранко Зрно